

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak petek, ako je ta dan praznik pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Volilna borba na Kranjskem. — Naše srednje šole. — Politični pregled. Umor bolgarskega ministrskega predsednika. — Štajersko: Razno. — Koroško: Mohorjeva družba. Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Kandidatje in volilci. Razno. Prosveta. — Za čistoto slovenskega jezika. — Mrtva sezona. — Raznoterosti. — Gospodarstvo. — Socijalno gibanje. Podlistek: Cvieće slovenskoga pjesništva. — V kraljestvu žeje.

Volilna borba na Kranjskem.

Za časa volitev stopajo politične stranke s podvojeno močjo na površje. V volilnem boju razvije vsaka stranka, ki ima resno voljo do življenja, vse svoje sile, da si prisvoji kar največ mandatov ter tako neposredni vpliv na zakonodajstvo in upravo. Volilno gibanje je tudi dober barometer za vreme v posamičnih strankah kot takih, kajti stranka, ki kaže v volilnem boju neustrašeno delavnost, ima gotovo v sebi sami po goje za obstanek.

Narodno-napredna stranka na Kranjskem zavzema v volilnem gibanju jako neznatno stališče. Liberalci imajo edino v Ljubljani precejšnje upanje na uspeh, toda le v slučaju, da kandidat s svojo osebnostjo pridobi volilce zase, toda tudi v tem slučaju zmaga še le v ožji volitvi, če se med ostalimi strankami ne doseže kompromis, kar se pa najbrž ne zgodi. Za stranko kot tako ni posebno izpričevalo, če si mora pomagati s kandidatovo osebnostjo in njegovimi osebnimi zvezami in vplivi, nasprotno je to dokaz za pomankanje življenjske sile in dejanske potrebe po stranki. Liberalna stranka razvija nekaj agitacije tudi po 7. kranjskem volilnem okraju (Postojna, Senožče, Ilirska Bistrica, Vipava, Lož). Tu stopa na dan pod krinko kmečke neodvisnosti. Priredila je par shodov, ali vse gibanje vendar ni zrastle od spodaj navzgor, nego je vprizorjeno od nekaterih notranjskih magnatov. V obče sloni

Cvieće slovenskoga pjesništva.

Sabrao i uredio Dr. Fran Ilesić. Izdala Matica Hrvatska. U Zagrebu. Tisak Dioničke tiskare. 1906. Str. 160.

Naše kulturno življenje se pričinja prav za prav s „Kranjsko Čbelico“ in Bleiweisovimi „Novicami“. Te šele so zbudile med preprostim slovenskim ljudstvom zanimanje za knjigo. Velik del onih mož, ki so učili brati naš narod, je bil mnenja, da bi bilo bolje, če bi se naučili čitati takoj od začetka knjige močnejših sosedov onkraj Kolpe in pridobili s tem na svoji moči. Za to misel je navduševal najbolj Stanko Vraz, sin Slovenskih goric, toda zaman. Ilirsko gibanje z idejo vred je bilo pokopano, dokler ni vstal po petdesetih letih v istih goricah nov borilec za kulturno in naposled tudi politično zbližanje Slovencev in Hrvatov.

Ilesićev jezik kaže že dolgo časa sledove tega njegovega stremjenja. Pripraviti skuša pot za oni čas, ki bo diametralno nasproten dobi, ko se je porodil ilirizem. Jezikovno izobražen

vse volilno delo naših liberalcev na ugibanju, cincanju, lokalnih intrigah, pa žurnalističnem bobnanju „Slov. Naroda“ o prodiranju liberalne misli in zabavljanju nasprotnikom. Tako je bilo pri liberalcih vedno. Pred volitvami, nekaj tednov, zažene se par priganjačev pojoč svojo vižo kot popotnik v temnem gozdu, pravzaprav le za to, da si duše strah in grozo. Delali niso, terorizirali so ter razdirali, pravemu ljudskemu delu so nasprotovali, namestu da bi se ga oprijeli sami. Pred šestimi leti je nastopil dr. Tavčar po dolenjskih oštarijah s svojimi romantičnih prispevkov polnimi govori, sedaj je tudi ta korifeja utihnil. Pravili so liberalci, ko so kandidirali v krškem okraju Zupančiča, da se zbirajo kmetje po Dolenjskem ter se posvetujejo, kako bi podrli cerkve ter si razdelili kamen, volilni rezultat pa je bil — 0. Umetno življenje ni nikako življenje, varanje samega sebe je nekaj nemoralnega in nedostojnega, zato pa bo skelet brez duše sedaj, po volilni reformi, toliko lažje zaropotal nizdol, Requiescat in pace! Kar je naprednih struj v ljudstvu, ki niso zadovoljne s sedanjim pol. položajem, zjediniti bo morala in mogla čisto druga stranka, ne pa stranka liberalcev, ki je naravnost ovira vsakemu resnemu delu.

Socijalna demokracija se živahno giblje. Kolikor ji je danega torišča, ga je zavzela in skuša izrabiti vse sile, da si pribori uspehov, če ne v obliki mandatov, pa vsaj moralnih zmag. Značilen je pojav v slov. socijalni demokraciji, kot razredni delavski stranki, da si skuša pridobiti inteligenco na svojo stran z izvenekonomičnimi svobodomiselnimi zahtevami. Še značilnejše je, da je razširila soc. demokracija svoje delo tudi med poljedelske sloje ter razvija agitacijo tudi po kmetih. Treba pa bo, da bo imelo to delo trajnih, pozitivnih uspehov, prej rešiti soc. demokraciji agrarni problem teoretično v njenem smislu. Iz vsega soc. demok. volilnega gibanja se jasno vidi dejstvo, da soc. demo-

narod bo uvidel sorodnost slovenščine in hrvaščine in meje bodo pale same od sebe. Da se to čim prej zgodi, je začela izdajati po Ilesićevem prizadevanju Slovenska Matica „Hrvatsko knjižnico“, Matica Hrvatska pa natisne obratno vsako leto po eno slovensko knjigo. Prva taka knjiga je „Cvetje slovenskega pjesništva.“

Začne se s kratkim pregledom glavnih razlik med slovenščino in hrvaščino, s „Slovenskim jezikom“ (III—X). Tolmačenje je namenjeno udom in ne jezikoslovcem, zato je čisto domače. Kar lahko opazi in spozna preprost človek, to je povedano. Ker se pa menjajo člani, bo treba misliti sčasoma na malo slovnico in besednjak, kar bi dobil vsak novi ud. Isto je že storila Matica Hrvatska za svoje slovenske člane. Za nemoteno uživanje „Cvieća“ je pa vsekakor jako umestno, da so razloženi v hrvaškem jeziku neznani slovenski izrazi pod pesmimi samimi.

„Slovensko pjesništvo“ (XI—XIX) je kratak uvod v „Cvieće“, izboren zato, ker se ozira

kracija pri nas nima zadostnih gospodarskih predpogojev, ker ni razvita velika industrija, vidi pa se tudi življenjska sila in neumorno gibanje te stranke, dasi ima malo agitatoričnih moči na razpolago.

Slov. ljudska stranka je razvila prva in v največem obsegu volilni boj. Drobno delo, ki ga je opravljala intenzivno celo desetletje, ji prinaša obilen sad. Kakor je gotovo, da vlada v nji klerikalizem, dasi niso ž njim zadovoljni vsi pristaši, vendar ima slov. ljud. stranka to pozitivno zaslugo, da je dvignila ljudsko množico, za katero se ni prej nikdo brigal, na višjo stopinjo izobrazbe in gospodarskega položaja.

V glavnem je to povzročil dr. Krek, ki je ena izmed najpopularnejših osebnosti v slov. politiki. Kot slojevna stranka organizirala je vse ljudske sloje, vendar pa ima pretežno agrarni značaj, in čuvati se bo morala, da ne dobi izključno le tega. V zadnjem času se je približala bolj kot prej tudi obrtnikom z „Obrt. obrambno zvezo“, ki so bili prej po večini v liberalnem taboru. S tem si je uglasila pot v meščanske kroge. Kot slojevna stranka je dala popolnoma dosledno in logično izraza temu načelu v kandidatih, ki pripadajo vsem slojem. Kar se tiče agitacije na volilnih shodih, je zbudila toliko gibanje ljudskih mas, kot ga ni bilo izza dobe ljud. taborjev. Preteklo nedeljo je izvršila na en dan 12 ljudskih shodov, neglede na ostalo agitacijo, ki jo razvija po društvih, osebno in po listih. Značilno je, da prinaša „Slovenec“ stalno rubriko „Volilni boj“, ki ima namen obdržati evidenco o vsem volilnem gibanju. Čudno ne bo, če bode kmalu ljudstvo smatralo klerikalno stranko kot stranko kat eksohen. Ljud. stranka povdarja zlasti sedaj, ko je na vrhuncu, strankarsko zavest, notranjo koncentracijo. Če je to geslo izšlo od spodaj navzgor, je dokaz za trajno življenje in notranjo moč stranke, če pa je padlo od zgoraj doli, kaže pričetke absolutizma in za njim sledi nazadovanje.

po možnosti na vzporedne pojave hrvaške književnosti.

Naslednjih sto in šestdeset strani nam nudi „cvieće slovenskoga pjesništva“, toda že površen pregled nam pove, da ni to „cvetje“ ali zbornik najlepših, ampak za pesnike in njihovo dobo najbolj značilnih proizvodov našega pjesništva. Skoro bi rekel, da je prvo delo lažje od drugega, a za poznavanje tujega slovstva je to potrebnejše. V pretežni večini se je posrečil izbor Ilesiću in kaže, da je zbiral s premislekom in uvaževanjem raznih okolnosti. Za poznavanje Prešerna n. pr. je važna elegija „Krst pri Savici“, a dolga je in Srbom ter kolikor-toliko tudi Hrvatom znana vsaj po Marjanovičevem prevodu (Beograd 1900). Zato je opravljeno izostala v „Cvieću.“

V narodnem pjesništvu smo siromaki v epiki. Tvorimo zadnji in zato najslabjši val narodne epike, ki ima svoje iztočišče v Hercegovini in sega padajoč na jugovzhodu do bolgarskih obal Črnega morja, na severu do Drave. Zato je dobro označil Ilesić našo tozadevno revščino s tem, da je natisnil samo „kralja Ma-

Najmlajša „Gospodarska stranka“ se je stoprav organizirala. Dvomljivo je, če bo posegla naravnost v volilni boj, kar bi bilo gotovo tudi taktična napaka, podpirala pa bo morda v slučaju kakšne ožje volitve tako stranko, ki je nasprotnica liberalcev; to bi bilo morda edino vspešno delo.

Naše srednje šole.

V zadnjem času so se slovenski listi zelo podrobno in temeljito bavili z napakami in narodnimi grehi v slovenskem srednješolstvu. Ker so bila mnoga izvajanja zelo zanimiva, in zaključki naravnost frapantni, in ker so velikega, splošnega zanimanja za vso našo javnost, zato seznanimo naše čitatelje z naslednji podatki, priobčenimi v „Slovenec“, ki so v vsakem oziru uničevalni za slovensko narodno zavest in ki kažejo vso birokratsko priliznjenost merodajnih krogov.

Zakaj vedno pišemo o tem? Zato ker vidimo dan na dan, kaka krivica se nam godi v tem oziru, kako nas tujei izpodrivajo in sicer, kar je najbolj žalostno, po naši lastni krivdi. Kako daleč smo že prišli, pričajo dogodki v najbližji preteklosti. Vzemimo le slučaj v Celovcu. Ker ni bilo nemških izprašanih suplentov, je vzel ravnatelj celovške realke Slovence za suplenta. Ta je imel vse potrebne izpite z zelo dobrim uspehom, nemško kot učni jezik „prav dovoljno“ in sicer pri Weilenu, onem znanem profesorju, ki Slovence tako nerad da dobre rede; imel je pri tem profesorju tudi izpit iz nemščine (durchaus befriedigend); in kakšno gonjo je zagnalo proti njemu celovško časopisje! Poslanec koroškega deželnega stolnega mesta je šel zaradi tega ubogega suplenta k ministru (!); to se je zgodilo v deželi, ki šteje 25 odstotkov oficijelno priznanih Slovencev! Niti en slovenski suplent tam ni imel miru; in na Kranjskem, kjer štejejo Nemci komaj 5 odstotkov prebivalcev, bi kmalu dijaki še slovenski govoriti ne smeli. Na Koroškem je čez sto tisoč Slovencev in tam ni prostora za enega slovenskega suplenta, na Kranjskem ima 17.000 Kočevarjev svojo gimnazijo!

To je žalostno; še žalostnejše pa je, da ima naš „slovenski“ deželni šolski svet pri tem protežiranju nemštva mnogo zaslug. Če se Slovenci na Koroškem ali Štajerskem pritožujejo čez neugodne razmere, se Nemci takoj razkoračijo in pravijo: „Aber, mein lieber Herr, sehen Sie doch, wie es in Krain zugeht. Wenn dort die Deutschen zusagen entscheiden und wenn man dort ruhig zusieht, warum sollte es hier nicht auch so sein?“ In prav imajo. Mislimo, da nima naš dež. šolski svet med ljudstvom zastoj imena: zbor kimavcev! Poglejmo ljubljansko realko. Lansko leto so tam hoteli nastaviti nemškega nacionalca. Razpisali so mesto takole: Deutsch mit irgend etwas anderem wenigstens als Nebenfach. Človek bi si mislil, da mora to: „irgend etwas anderes“ biti vsaj slovenščina ali pa fran-

tjaža in Alenčico“ ter „Lavdona.“ Več je liričnih naših pesmi, v „Cvieu“ šestnajst, zadnja med njimi

So pesmi okrogle
prav lahko za pet:
ko b'le b' na štir' vogle,
bi ne mogle po svet'!

je za njihov značaj jako značilna.

Pogrešam pa pri narodni pesmi uvodne opombe, kakor jo imajo po večini ostali pesniki. Razodela naj nam bi pri pripovedni pesmi vsebino in s tem čas nastanka, pri lirični veliki vpliv nemške narodne poezije v meri in snovi.

Sicer se ujemam splošno z Hešičem. Vodnik in Prešeren sta primerno zastopana. Pri slednjem bi priporočal Pintarjevo ljudsko izdajo. Dajati posameznim pesmim skupne naslove je stvar okusa. Včasih se opozori s tem čitatelj nehoti na raznovrstnost pesnikovega mišljenja.

(Konec prih.)

V kraljestvu žeje.

Vkljub napredku, ki ga je storila ameriška civilizacija zadnjih petindvajset let, se vendar še nahajajo v Združenih državah puščave

čoščina. In kaj je bilo? Klasična filologija! Bil je nastavljen, zato ker na realki potrebujejo klasičnih filologov! Potem se je pa zopet naprej kimalo. Za isto mesto je kompetiral tudi neki Slovenec, ki je imel izpit iz nemščine in slovenščine, oboje kot glavni predmet. Kako krvavo potrebuje realka še enega slavista, priča dejstvo, da je tam pri nekako 500 dijakih 1 slavist in da sta dva suplenta zgodovinarja poučevala večinoma samo slovenščino; germanisti so štirje, slavist eden, drugega pa že niso hoteli nastaviti. Tako ima čez 500 dijakov na realki 1 slavista, 200 dijakov na gimnaziji v Novem mestu pa 3 slaviste. Ali ni to že naravnost smešno?!

Ali je treba na ljubljanskih srednjih šolah toliko Nemcev? Ali imajo pravico do služb v čisto slovenski deželi, ko v narodno mešanih deželah Slovenci še suplentur ne morejo dobiti, in najsi bodo stokrat bolje kvalifikovani kot Nemci? Izprašani Slovenci se morajo umikati neizprašanim Nemcem; pri nas na Kranjskem pa neguje deželni šolski svet nemštvo! Če to ni narodni greh, kaj pa naj sploh potem razumemo pod narodnim grehom? O tem šolskem svetu samo še en slučaj. Šlo je za to, ali naj bo na preparandiji nastavljen akademično izučen kompetent, ali vadniški učitelj. Tedaj je baje rekel eden izmed one korporacije na vprašanje, zakaj se poteza za učitelja, sledečo zanimive besede: „O, saj je prav prijeten človek!“ To je bilo pri tem možu odločilno! Seveda ne vemo, če je to res, a verjetno je zelo.

Še par suhih dejstev v dokaz, kako delajo z nami. V Gorici n. pr. pride že na 7 nemških dijakov en nemški profesor, a na 30 slovenskih šele en Slovenec; v Mariboru na gimnaziji je pri Nemcih razmerje profesorjev proti dijakom 1 : 17, pri Slovencih 1 : 28, v Celovcu na gimnaziji pri Nemcih nekako 1 : 20, a na 100 slovenskih dijakov prideta samo 2 slovenska profesorja, torej eden na petdeset!! Po razmerju dijakov bi v Mariboru moralo biti na gimnaziji mesto 12 slovenskih profesorjev 16, v Celovcu mesto dveh pet ali vsaj štirje! V Ljubljani bi na drugi gimnaziji ne bilo treba nobenega Nemca; saj je dosti Slovencev, ki ravno toliko znajo, ali bolje rečeno, veliko več. Pa britko bi se motil, kdor bi pomislil, da bodo te besede pri našem dež. šolskem svetu kaj izdale. Tu imajo polje le poslanci, saj so oni zastopniki naroda in večina dijakov je kmetskega stanu. Na dež. šolski svet nikdo več ne upa. Naprej vidimo, kaj se bo zgodilo čez par let v Ljubljani na realki, če ne že prihodnje leto. Razpisana bo neka služba. Zahtevala se bodeta dva glavna predmeta. Kompetirali bodo Nemci in Slovenci. Slovenci bodo imeli izpit iz obeh predmetov, Nemci seveda samo iz enega in naš slovenski dež. šolski svet se bo seveda odločil za — Nemca.

Daleč smo še zadaj. Kdaj bo pri nas nastopil čas, da se bo poslanec zaradi enega suplenta peljal na Dunaj in se tako zavzel za

brez rastlin in brez vode, po katerih je hoditi zelo nevarno. K tem spada tudi puščava Nevada.

Indijanci gredo, samo prisiljeni, vanjo, kadar se morajo skrivati pred ameriškimi sodišči. — Kostnjaki, ki se belijo pod pekočim solncem, pripovedujejo biričem, ki preganjajo begunce, dovolj jasno, kaj jih čaka v tem kraljestvu žeje.

Družba, ki je menila zgraditi železniško progo skozi Nevado, se je spomladi premislila in se odpovedala podjetju, tako je bilo namah na stotine delavcev brez dela. Za uboge ljudi je bil to hud udarec. Prišli so iz daljnih krajev, da kaj zaslužijo, računali so na dve, tri leta zaslužka, in zdaj jih odslove pred prvim letom! Pripravljali so se na odhod, in tedaj je bil po raznih delavnicah nabit sledeči telegram iz Los Angelesa:

„Iščemo tristo delavcev v Los Angelesu; plača dobra.“

Delavci so priredili takoj shode, da se zedinijo o predlogu. Ali bi ga sprejeli in se obrnili proti obljubljeni deželi?

pravice naroda! Mislimo, da imamo vsaj tukaj še nekaj opore, a gre počasi.

Ben Akiba sicer pravi, da ni nič novega pod solncem. A mislimo, da se je motil. Kajti ni še videl naroda, ki bi tako samega sebe zaničeval, zatajeval in teptal kakor se narod slovenski.

Politični pregled.

Izpremembe avstrijskih vojaških garnizij. Izprememba vojaških garnizij 1. 1907. je prvo večje delo novega šefa avstrijskega generalnega štaba. Ta naredba ima namen zavarovati avstrijske meje proti Italiji in Srbiji. 14. armadni zbor v Inomestu bo močan 36 bataljonov. Vsled boljše opazovalne in varnostne službe na meji se premesti brigadno poveljstvo iz Ljubljane v Gorico. Drugo leto pa pride v Ljubljano korno poveljstvo. Ob tej priliki bo najbrž tudi v Ogleju nastavljen garnizija, ker je tam meja zelo slabo zavarovana, in bi odtod italijanski poskusi, razrušiti železnico Gorica-Trst, bili zelo uspešni. Obenem se je uredila organizacija gorskih čet. Povišano je tudi število mornariških častnikov.

Srbija. Dne 7. t. m. je minilo petindvajset let, kar je Srbija postala kraljestvo. Ta dan je Srbija svečano proslavila, v skupščini je predsednik L. Jovanović izpregovoril med drugim naslednje: „Gospoda! Na današnji dan je bil pred 25. leti izvršen znamenit historijski čin v življenju in političnem razvoju srbskega naroda. Tega dne je srbska kraljevina, ki je cela stoletja bila pokopana pod gomilami zlomljenih kosti srbskih srbskih junakov, po novih žrtvah, ki so se žrtvovala na bojnem polju in na raznih poljih mirnega razvoja, vstala iz groba, srbski narod je dobil neodvisno in svobodno kraljevino.“ — Pred četrto stoletje je imela Srbija 1.859.000 prebivalcev, a do danes se je to število pomnožilo za cel milijon, proračun je 1. 1882. iznašal 25.438.971 dinarjev, danes se je ta vsota dvignila na 90.487.000. Pred 25. leti je bila Srbija majhna in slaba, danes je ona jugoslovanski Pijemont.

Duma (ruski državni zbor). Opozicijske stranke hočejo, da pride v dumo do resnega dela, zato ne bodo delale vladi, če ji je v resnici do ustavnega življenja na Ruskem, nikakih težav. Dumi pa preti nevarnost od zaslupljene stranke „pravih ruskih ljudi“, teh zagriženih nazadnjakov, ki so v celem carstvu povzročili že toliko nesreče. Ti „pravi ruski ljudje“ skušajo onemogočiti delovanje dume ter tako dokazati, da je na Ruskem absolutizem edina možna vladna oblika. — Položaj v dumi je zelo resen, in že krožijo govorice, da jo meni vlada razpustiti

Nemški državni zbor je sprejel dodatni kredit 29 milijonov mark za jugozahodne kolonije v Afriki proti glasovom centra, socialnih demokratov in Poljakov. — 7. t. m. je obhajal poslanec in vodja socij. demokratov, Bebel, šti-

Večina je ponudbo odbila in hotela v Saint-Louisu poskusiti svojo srečo, kjer so se nadejali pri pripravah za razstavo dobiti dela; dvesto mož pa se je odločilo za Los Angeles, in ti so se razdelili na dva dela.

Večji del so se odločili po daljšem, a hitrejšem potu dospeti na kraj, kamor so se namenili; hoteli so se peljati po železnici skozi tri, štiri države. Drugi, vsega skupaj dvaintrideset delavcev, so se odločili iti peš skozi puščavo Nevado, in nikdo ni hotel verovati iskalcem zlata, ki so jih svarili pred nevarnostjo.

Nemogoče je bilo govoriti pametno s temi trmastimi glavami, ki so bili trdno odločeni kolikor mogoče štediti svoje premoženje. Niso hoteli popustiti od tega, kar so si enkrat namenili.

Voznja po železnici bi jih veljala več kot stopetindvajset dolarjev in prevozili bi več kot tri tisoč kilometrov; ako pa so šli po najkrajšem potu, jim je bilo treba hoditi le dve do tristo kilometrov, kar bi jih veljalo kakih dvajset dolarjev.

ridesetletnico, odkar je bil izvoljen v državni zbor. Sodrugi so okrasili njegovo klop v parlamentu s šopkom rdečih nageljnov.

Na Francoskem je umrl bivši predsednik republike Cazimir Perier. Udeležil se je kot 23leten stotnik nemško-francoske vojne ter se zelo odlikoval. Leta 1894. je bil po umoru predsednika Carnota z veliko večino izvoljen za predsednika republike, a je že drugo leto odstopil.

Umor bolgarskega ministrskega predsednika.

Bolgarski ministrski predsednik, Petkov, je bil dne 11. t. m. v Sofiji umorjen. Morilec, nek odpuščen bančni uradnik, je ustrelil nanj trikrat iz revolverja, ko se je vračal s sprehoda. Zgrudil se je smrtnozadet in kmalu nato umrl. Njegov spremljevalec, trgovinski minister, Genatiev, je bil pri napadu lahko ranjen. Umor se je izvršil iz političnih nagibov, ker je imel kot nasprotnik Rusije in prijatelj nemške in avstrijske politike mnogo sovražnikov. Doletela ga je ista usoda kot min. predsed. Stambulova, ki ga je srečal morilec l. 1894. Petkov je bil svoj čas tudi župan Sofijski in mnogo storil za modernizacijo mesta. Imel je samo eno roko; levico je izgubil v boju proti Turčiji za osvoboditev Bolgarske l. 1877. Obiskoval ni nobene šole ter je bil v pravem pomenu besede samouk.

Bolgarske razmere. Zadnji čas so prihajale iz Bolgarskega vesti o vedno hujših nasprotstvih med opozicijskimi elementi in vlado. Ostre demonstracije, naročeni napadi na opozicijske poslance, so na dnevnem redu. Vlada je razgnala in zaprla tudi mlado bolgarsko univerzo, nastala je na Bolgarskem strahovlada. Knez Ferdinand, ta tujec na bolgarskem prestolu, je vedno hlepel po absolutistični vladi. Njemu je več na tem, da dobi kraljevsko krono, kakor da bi bil na čelu ustavni, zadovoljni državni. Ministrski predsednik, Petkov, je bil zvest izvrševalec njegovih tiranskih načrtov. Vsa ustava Bolgarska, ki temelji na demokratičnih načelih, je bila Petkovu v igračo in zasmeh. Spreminjal je na svojo voljo zakone, omejeval ustavne pravice, v parlamentu mu je slepo služila vladna večina. Petkov je šel celo tako daleč, da je svoje politične nasprotnike dal dejanski napadati. V parlamentu so njegovi pristaši s pestmi napadali opozicionalce. Tako je vedno bolj rastla mržnja v narodu proti Petkovu, kot vzroku vsega hudega. V domovini je podpiral tujce, nemški vpliv je raste v bolgarski politiki. — Torej je bila vseeno vlita kroglja, ki je napravila konec temu državniku, ki je v mnogih bitkah stal v svinčenem dežju.

Izkušeni iskalec zlata, ki so jih strašili z žejo, so odgovarjali:

„Ali ni tam nek vodnjak?“

To je bilo res; vlada je leta 1902 sredi puščave dala izkopati vodnjak, in popotniki so tam dobili vode, kolikor so hoteli. Ali stari iskaleci zlata niso nehali majati z glavo, tudi potlej ne, ko je dvaintrideset popotnikov s kakimi dvajsetimi osli, obloženimi z odejami, platnenimi vrečami in z živežem se poslovilo od meščanov in zapustilo mesto.

„Srečno pot, pozdravljeni!“

Dopoldne je minilo, ne da bi se kaj dogodilo. Veselega srca so peli delavci svoje domače pesmi in le takrat so malo postali, kadar so si prižgali pipe ali napravili požirek iz steklenice, v kateri so imeli žganje. Ali že ob desetih so tožili nekateri o vročini in sklenili so malo počiti v senci velikih dreves, ki so rastle zadnji na robu puščave. Vročina je bila neznosna in vsak trenotek so popotniki nesli k ustom čutaro z vodo.

„Hranimo vodo, bodimo varčni,“ so opominjali modrejši.

A drugi so se rogali:

Koroško.

Mohorjeva družba.

(Konec).

Odveč bi bilo opisovati še druge pomene, ki bi jih imela knjiga. Saj bi bila v nji vsa mesta, trgi, vasi, tipične narodne stavbe, razvaline, gradovi, gore in doline, podzemeljske jame, znamenja in sploh vse, kar ima kak kraj posebnega in zanimivega na sebi. Kak temelj za folkloristiko in narodopisje. Tekst sam pa bi popisoval v glavnih potezah zgodovino, kraj, šege, ljudi etc. V posameznostih imamo gradivo že pripravljeno. Koledar Moh. družbe, Dom in Svet in drugi listi so že prinesli slike in opise raznih krajev, to vse naj se spoji v celoto. „To bi bilo ogromno delo“, poreče odbor. Ako se Valvazor ni ustrašil dela, naj se ga ne ustraši „narodni kulturni zavod.“ Zato je odbor, da dela, da dobi delavcev, in tisoči so za to, da se dajo narodu knjige, ne zato, da se kupujejo hiše po Celovcu. Treba je zbirati gradivo, pripraviti se, da ko bodo „zgodbe“ končane, ne pride „Življenje svetnikov“ zopet na vrsto, ampak delo, ki ga potrebujemo, ki bo imelo svoj pomen za nas. Tako delo, ki bi izhajalo v snopičih, bi obsegalo debelo knjigo, razdeljeno bi moralo biti tako, da bi ne razdeljevalo ampak spojevalo. Za „uvod“ pride torej splošen opis, zemljevid slovenske zemlje, narodna meja, kronovine, kratka zgodovina, sedanje stanje. Nato šele sledi poseben opis: Gorenjskega, Dolenjskega, Notranjskega, Bela krajina, Štajerei, Ogrski Slovenci, Korotan, Primorci, Goričani, Beneški Slovenci... Središča posameznih oddelkov naj tvorijo zgodovinsko važni, ali po krasoti svetovno znani kraji: Ljubljana, Bled, Kamnik, Jezersko, Postojna, Trst etc. Na sodelovanje naj bi družba povabila vse slovenske slikarje, fotografe, zgodovinarje, geografe. Na vsak način naj se ne omeji samo ne cerkve, kajti mi ne gremo samo romat, ampak popotovat, gledat našo zemljo. Odveč bi bilo še dajati nasvetov. Mislim, da je v interesu javnosti, da se zglasi za to, da podvzame „družba“ to delo in da to po vsej pravici smemo od nje zahtevati. „Življenje svetnikov“ lahko počaka za deset let ali še več, ker je še starih knjig dovolj in zato ne bo nobenega Slovenca manj v nebesih, koliko pa bo podobno delo pripomoglo k našemu narodnemu življenju, to izprevidi vsak sam. V tem je ravno pomen „družbe,“ da z njo lahko zalagamo dela, ki bi jih drugače ne mogli, in ta pomen je tem večji, ker se na tak način delo razširi na cel narod. Ta ideja naj ne zaspi, ampak naj dobi svoj odmev v odboru. Je-li družba res narodno kulturni zavod, naj vrši svojo narodno kulturno nalogo. Glejte, koliko dela je doma, dočim vi hodite po Izraelskem, po Dunaju, po Rimu. S takim delom bi bil položen temelj za druga dva stebra, ob katerih se dviga narodovo življenje t. j.

„Kaj, komaj smo odšli, in že naj bi si pritrgovali?“

Drugi so vedno med smehom pristavili, kadar so se napili vode:

„Ah, kaj, na vodnjaku jo že zopet napolnimo!“

A vodniki so se spomnili, da so izkušeni iskaleci zlata pri teh besedah zmajevali z glavo...

Vročina je bila tako huda, da se je karavana, ki se je proti tretji uri zopet odpravila na pot, uro pozneje znova morala ustaviti. Slednjič proti šesti uri, je postalo bolj sveže, in naglo so gnali osle naprej. Popotovali so do devete ure zvečer pri luči neštevilnih zvezd.

Drugi dan je bila vročina pri vsakem koraku hujša. Vodo so pili v strahovitih množinah. Vodniki so se odločili, da posežejo vmes, in so izrecno prepovedali piti brez dovoljenja, doklor vsaj ne pridejo do „gorovja mrtvega moža,“ kjer je imel biti vodnjak.

Ali že je zarezala žeja gube bolesti in groze v obraze, in delavci so stiskali pesti, kadar so delili vodo. Sovražni pogledi so se bliskali iz oči slabejim, ki so morali čakati.

Napočil je tretji dan; oslov je bilo samo še dvanajst, drugi so poginili prejšnji dan ali

„Zgodovina slov. naroda“ in „Narodni običaji šege, navade.“ Natančneje o teh delih ne govorim, sledila bodo šele, ko bo prvo gotovo. Da je nam zgodovina potrebna, menda ne dvomi nihče. Bolj mogoče, nego molitvenik? Bolj. Dobro. Seveda naj poklicani faktorji pazijo, da ne bo pisal zgodovine celovški zgodovinar. Zgodovina bodi pravična in resnična, če ne je boljše, da je ni „Zgodovina“ bi morala biti istotako krasno ilustrirana knjiga, kjer bi bile poleg znamenitih historičnih ostalin, tudi podobe vseh večjih mož, ki so delali na polju naše kulturne zgodovine in vseh večjih trenutkov iz zgodovine naroda. Rumeno pobarvano zgodovino a priori odklanjamo in je značilno za „narodni kulturni zavod,“ ako mu moramo to povdarjati: ako bi narod ne bil bolj pameten, nego oni gospodje, bi bil že ves rumen, tako pa so „rumeni“ samo tisti, ki ga hočejo rumeno pobarvati. Narodovo življenje je silno takrat, kadar je samostojno, vzniklo v lastni sili, v samozavesti, to pa je mogoče samo v zavednosti samega sebe. Ne slepite torej, da je treba z eno roko držati se Dunaja z drugo Rima. To nas prav nič ne dvigne. Tja škili le vaše oko, hrepeneče po zaslugah... Na svoji zemlji v svoji sili, to je življenje, moč naroda. V tem dobite politično zrel narod. S tem bo konec odpadnikov na meji, ki jih dokazuje upadek v številu Mohorjanov. Sami ste krivi — tja gredo, kamor jih gonite, proč od zemlje, proč od naroda. Zakaj? No, ker nimamo doma nič. O, bratci, imamo, mnogo imamo, a vi vlečete sami tujstvo v deželo. Tretje delo bi bilo delo naše folkloristike. Dočasa, ko izide, bi se zbralo gradiva dovolj. Narodopisnega muzeja je nam treba po mnenju vseh tujcev, ki so bili kdaj s kakim zanimanjem pri nas in to delo bi nas pokazalo svetu, pokazalo bi značaj naroda. Potem šele, ko bi bili s tem gotovi, bi prišla dela z opisi naših sosednjih narodov z njih zgodovino n. pr. v prvi vrsti Hrvatov, potem Čehov, Poljakov etc. Vse seveda lepo ilustrirano, kar bi bilo tem lažje, ker so tam že podobna dela izšla.

Ne govorim sedaj niti o potrebi mlad. knjižnice, ki bi izhajala namestu molitvenika ter prinášala najboljše svetovne spise za mladino, kar potrebujemo prav tako, kakor prva navedena dela. Pisali so že drugi o tem, pisali so zaman. To pa bo v izgubo družbi in nam. Družba bo hiralala v kljub 80.000, „St. Josef-Verein bo rastele poleg nje. Pojde li v tej smeri naprej, družba še dolgo ne bo naš narodno-kulturni zavod. Tisoči, ki smo jih zložili, pojdejo v nič in mi ne bomo imeli najpotrebnejših del, ki jih potrebujemo kot temelje vsake kulture. Nečemo drugzega, nego da družba vrši svojo nalogo, da stori to, kar mora storiti. Sredstev ima dovolj. Ker pa dvomimo, da bi se razmere izpremenile, pri tem absolutističnem sistemu, kot je sedaj, leži v nas vseh interesu, da se razmere izpremenene. Dajmo družbo narodu, on jo goji, njegova je. Kulturni zavod, góji kulturo naroda, ne

ponoči od žeje. Odpravili so se na pot, prav počasi, ker je bila vročina neznosna, čeprav še ni bilo sedem ura. Nenadoma se je vzdignil strašen krik:

„Vode, vode!“

Nek Irlandec, velikan, je zakričal; vrgel se je na osla in iztegnil roko po leseni posodi za vodo.

„Stoj!“ mu je branil vodnik Tom ter ga vrgel nazaj.

„Jaz hočem vode,“ je tulil oni. „Na vsak način!“

A Tom je hitro kot blisk obrnil revolver proti njemu. Nekdo ga je silno udaril po roki, kroglja se je izgubila v pesku, a drugi delavci so skočili k Irlandcu, da ga pomirijo.

Predno je minil dan, so postajali že vsi blazni. Kmalu bo tekla kri, so dejali vsi, v tem boju za vodo. Ena edina misel je potolažila vse bolečine in obup, jutri pridejo do težko zaželjene vodnjaka, jutri bodo lahko potopili glavo v blagodejno moč, mesto da si s par kapljicami omočijo ustnice.

„Vode! Piti! Piti!“ se je slišalo kar naprej.

Toda morali so iti zelo počasi, ker šele proti koncu četrtega dne se je pokazalo na ob-

bodi agitacijsko sredstvo Dunaja in Rima. Daj narodu knjig, njemu koristnih, ne drugim! S tem izpolniš svojo dolžnost.

O umiranju koroških Slovencev se izraža nek domoljub: „Še se nahajajo ljudje, ki dvomijo, da je Šušteršič izdal koroške Slovence edinole radi svoje stranke. Dvomiti pa o tem ni treba, to je jasno kakor beli dan. Kaj je bilo Šušteršiču in njegovim za koroške Slovence, je pokazal „Domoljub,“ ki je lansko leto pisal: „Koroški Slovenci iz neumnosti tirjajo dva mandata.“ Obenem pa lahko navedem besede državnozbornskega poslanca te stranke na Gorenjskem, ki jih je izustil v nekem pogovoru in ki se glase: „Mi imamo prehud boj med seboj, da bi mogli svoje moči zastaviti zdaj za koroške Slovence!“ To je bilo ob času, ko smo mi Korošci kričali po dveh opravičenih mandatih in prosili naše rodne brate za pomoč! Te besede imam zapisane in se ne dajo utajiti. Žalostnim srcem omenjam h koncu še, da tako brez vsega veselja za agitacijo kakor zdaj še nismo opažali koroških zaupnikov v nobeni dobi volitev, in boleti mora človeka srce, ko slišiš tarnati narodne kmete: „Kaj bo z nami!“ Da, vsi narodi vseh avstrijskih kronovin so prišli ob splošni volilni pravici bolj ali manj na svoj račun (celo 15000 Kočevcev na Kranjskem), le nad 100.000 koroških Slovencev je ostalo pri splošni volilni pravici izključenih od zastopstva! Da, Korošci smo podobni potapljačemu se, ki se bori z zadnjimi svojimi močmi z morskimi valovi, pri tem pa nas še naš lastni brat tlači v globočino.

Štajersko.

Iz Brežic nam poročajo: Strankarska strast in zaslepljenost, ta pogubna lastnost naša se je zopet pokazala na sledečem slučaju: V Brežicah so ustanovili gotovi krogi list „Posavsko stražo“, katerega glavni namen je bil propagirati med narodom geslo „Svoji k svojim!“ Tako smo menili iztrebiti brežko nemškutarijo in zagotoviti slovenski obrti in trgovini obstoj in napredek. Zadnji čas je list v rokah klerikalnega advokata dr. Benkoviča, ki si hoče potom lista zagotoviti državnozbornski mandat v brežki kmečki skupini. Ko je hotel slovenski lesni trgovec Balon oglasiti svojo trgovino v „Posavski straži“, Benkovič ni pustil, da bi se vsprejel in natisnil njegov plačani inserat, to pa zato ne, ker Balon, dasi zvest Slovenec, ni njegov pristaš, temveč je narodno-naprednega mišljenja. Isti čas pa je Benkovičev list sprejel inserat nemške lesne trgovine Faleschinijeve, brata županovega, ki je zagrizen Nemeč in proti kateremu se je pred par meseci ustanovila slovenska Balonova trgovina. To je narodno delovanje, da se Bogu usmili! Tako se pri nas dela za geslo „Svoji k svojim!“ Iz osebne mržnje, ker brat ubija brata, bomo izginili Slovenci.

„Zmage“ štajerskih Slovencev. Slovenski listi v svojih poročilih o štajerskih stvarih

zorju gorovje mrtvega moža. V štirih dneh so prehodili samo osemdeset kilometrov, njihovi tovariši so bili že zdavnaj v Kaliforniji, a oni so vlačili svoje muke čez razbeljeni pesek. In v tem trenutku so preklinjali svojo varčnost,

Pogumnejši so poskušali ohrabriti svoje tovariše: vlekli so se ponoči dalje, ne da bi se jim ljubilo poganjati onih sedem, osem oslov, ki so spremljali žalostno četo. Dvanajst dni že niso imeli nikakšne vode. O, kako so obžalovali, da so bili prva dva dneva tako zapravljivi!

„Naprej, naprej!“ je ponavljalo dvoje, troje glasov, a ne več s tisto močjo kakor poprej!

Nekateri so se zgrudili na tla kot mrtvi, in morali so se vsi ustaviti. Jutri bodo nesrečnejši prišli do vodnjaka mrtvega moža, to je bilo zadnje upanje, ki jih je držalo pokonci do jutranje zore.

Slednjič so ga ugledali, oni vodnjak, ki je bil zadnje dni in noči, polne groze, njih cilj.

kažejo veliko nepoznanje razmer. Vedno in naprej pišejo o nekakih zmagah pri občinskih volitvah, in kak tujec bi lahko mislil, da Slovenci na Štajerskem napredujemo in da bomo kmalu pred Gradcem. Evo! Zdaj pišejo o veliki zmagi Slovencev pri občinski volitvi na Polzeli. Kje je to? Vas je v Savinski dolini, sredi slovenske zemlje, ima nekaj industrije, seveda nemške. Trije tovarniški uslužbeni si dovolijo predrznost, da začno rovati zoper slovensko občino. Tovarna ima vpliv na volilce v tretjem razredu, ker so od nje odvisni, najde se nekaj neznajnežev, in začno volilno kampanjo. Seveda jih pohrustajo pri volitvah zavedni občani, in kranjski listi pišejo o „zmagi“ štajerskih bratov. Take zmage so po ceni, in dokaz našega nazadovanja je, da se moramo boriti za zmago v slovenskih občinah.

V kisli vodi je utonil. Kočar Vogrince iz Zagajščaka pri Sv. Benediktu v Slov. Goricah je dne 25. febr. iz krème grede hotel v bližnji slatini zajeti še malo kisle vode. Voda pa je stala tisti dan precej globoko, in mož se je prevalil v studenec in utonil.

Požar. Pri Slovenjemgradu je pogorela hiša in gospodarsko poslopje posestnika Kremžarja. Zgorelo je tudi 39 ovac, 9 koz in 5 prašičev. Škode je okoli 10.000 kron.

Velika nesreča se je zgodila v Spilfeldu pri smodnišnici Schalhamerjevi. V sušilnici se je vnelo okrog 500 kg smodnika. S strašnim pokom se je razletel, zdrobil vse v bližini, in dva delavca je zagnalo visoko v zrak. Vsa črna, ožgana in raztrgana sta priletela na tla. Prvi je bil takoj mrtev, drugi je umrl uro pozneje. Pok se je slišal tri ure daleč.

V Novi Stifci pri Gornjem gradu je občinski odbor v priznanje njegovega 20letnega delovanja imenoval gospoda nadučitelja Ivana Kelca svojim častnim občanom. Kar je on storil v korist posameznikov in občine, o tem lahko priča vsak pošten občan. Bog ga ohrani med nami še mnoga leta! **O b č a n.**

Novo železniško progo, ki bo vezala mesto Slovenska Bistrica s postajo istega imena ob Južni železnici, bode zgradila Štajerska. Deželni odbor se je izrekel za to progo in začne takoj z delom, kakor hitro deželni zbor njegov predlog odobri.

Saleška čitalnica v Šoštanju priredi na svojem odru velike dvorane hotela Avstrija na Velikonočni ponedeljek ob 3. uri narodni igrokaz „Divji lovec“ s petjem v 4 dejanjih. Za tem sledi bogati program proste zabave. Zvečer po odmoru plesni venček. Sodelujejo izborni igralci iz Maribora in Šoštanjska narodna godba na lok. Ker prihajata v Šoštanj dva vlaka od obeh strani popoldan ob 2. uri ter odhajata zvečer ob 7^{1/4}, je popoldanska predstava jako ugodna za slavno občinstvo od obeh strani.

Primorsko.

Istrski deželni glavar, dr. Rizzi je naznanil vladi, da odstopi. S tem je vprašanje

Prehodili so zadnji kilometer, ne da bi vedeli, kako; zadnjih sto metrov so lazili po trebuhu, ker noge jih niso hotele več nositi. Ob robu vodnjaka, v katerem se je razprostirala kristalnočista površina, so zagnali obupno tuljenje —

Ob vodnjaku je stalo in ležalo vse polno kostnjakov ljudi in živali. Trije iskaleci zlata — orodje, ki je rjavelo poleg kosti, je izdajalo njihov poklic — so sloneli ob pečini; brez dvoma so skupno umrli.

Nek drugi, na videz begun, se je hotel še v zadnjem hipu obrniti, in njegova hrbtenica je obtičala med dvema skalama poleg kostnjaka kaguarjevega.

Nek drugi kostnjak roparske živali je napravljaj zelo čuden utis. Žival je poginila, ležeča na trebuhu, z raztegnjenim tacami, gobec, tako daleč stegnjen, da se je dotikal kristalne površine, a mrhovina nekega krokarja, ki ga rdeče mravlje še niso vsega snedle, je razprostiral svoja nepremična krila nekaj korakov pred vodnjakom.

istrskega deželnega zbora stopilo v novo fazo Istrski deželni odbor je namreč poskušal prepovoriti vlado, da bi sklicala deželni zbor. Cearsarski namestnik, Hohenlohe, je nato deželnemu glavarju, Rizziju, sporočil, da je vlada pripravljena ustreči tej želji, ako bo deželni zbor zboroval v Kopru in ako bo vlada na slovensko interpelacije odgovarjala v slovenskem jeziku. Vsled tega je deželni glavar v sporazumljenju z italjansko deželnozbornsko večino odstopil.

Zmaga Riemanjev. Nad tri leta že traja v Riemanjih, mali vasi pri Trstu, boj za staroslovensko bogoslužje. Ko je tržaški škof, Nagl, rodod Nemeč, hotel temu pobožnemu ljudstvu udušiti ljubezen napram glagolici, so se vsi Riemanjeji vzdignili zoper to. Ves ta čas, že tri leta niso šli v cerkev niti niso dali cerkveno pokopati svojih pokojnikov. Vkljub temu, da je vlada pretila, je narod ostal nepremičen, vstrajal je vkljub žandarskim bajonetom. Njegova odločnost ga je dovedla sedaj tudi do zmage. Škof Nagl videč, da ne zmore s silo, je sedaj popustil. Že je podpisal odlok, s katerim imenuje za Riemanje duhovnika, ki bo bral staroslovenski sveto mašo. A sedaj je prišel prepozno: Riemanjeji nočejo vkljub izpolnjeni želji več ostati pri rimskokatoliškem cerkvenem obredu, temveč hočejo prestopiti v pravoslavje.

Hrvatski kandidatje v Istri. Po novem volilnem redu dobi Istra šest poslancev v državnem zboru, polovico Hrvatje in Slovenci, polovico Italijani. V slovenskem okraju Podgrad je imenovan kandidatom prof. Matko Mandič, ki je v svojem govoru na shodu zaupnikov v Celju povdarjal narodno skupnost Slovencev in Hrvatov na podlagi hrvatskega državnega prava. Za hrvatski okraj Pazin je izbran kandidatom dr. M. Laginja, a za okraj Volosko prof. V. Spinčić. Hrvatje postavijo kandidate tudi v ostalih treh italijanskih okrajih in upajo, da pride v okraju Koper njihov kandidat v ožjo volitev.

Volilno gibanje na Goriškem. V slovenskem okraju na Krasu Ajdovščina, Komen, Sežana je postavila narodnonapredna stranka svojim kandidatom dež. poslanca in kmetskega učitelja Alojzija Štreklja, ki ima za seboj večino volilcev. Goriški klerikaleci kandidirajo dr. Petra Laharnarja. okr. glavarja v Černovicah. Dasi podpira tudi vlada to kandidaturo, nima upanja na vspeli.

Kranjsko.

Kandidatje in volilci.

Niti dva meseca nas ne ločita več od usodnega dneva, ko bo spregovorilo kranjsko ljudstvo in si izvolilo svoje zastopnike za državni zbor. Mnogo nad bo tedaj razrušenih, a malo utešljivega imamo pričakovati na Kranjskem. Po naši deželi bo zagospodovala skoro neomejeno klerikalna „S. L. S.“ in celo njihov delavski kandidat v idrijskemu okraju, ki je zares

Nesrečnejšem ni bilo treba razlagati žalostne prikazni. Studenec je bil zastrupljen. Nekaj mesecev je bila njegova voda pitna, zdaj pa se je nenadoma pomešala z arzenikom, ki je ležal v globočini zemlje.

Prizori, ki so se vršili ob vodnjaku, so bili strašni. Vodniki so skušali svojim tovarišem, ki so bili blazni od žeje, zabraniti pot k studencu. A v njihovih rokah so se zablistali noži, in kri je zardečila kristalno studenčnico. Morileci so se vrgli na trebuh, omakali svoje kot pergament suhe ustne v proketo vodo, pili v dolgih požirkih, pili in pili.

En sam od dvaintridesetih delavcev, ki so šli skozi puščavo, je došel na cilj. Kostnjaki ostalih se belijo ob vodnjaku mrtvega moža.

Tom se ni dotaknil zastrupljene vode in je vkljub žeji, ki ga je trapila kar najhuje, zaklal osla in pil njegovo kri. Temu se je imel zahvaliti, da so ga drugi dan našli Indijanci v puščavi. Ostal je edini pri življenju od cele čete, ki je šla skozi puščavo Nevado in tu našla smrt.

Viktor Forbin.

celo med klerikalnimi kandidati redka in nevsakdanja prikazen, upa s precejšno gotovostjo na zmago. Socijalni demokrat mu zlepa ne bo prišel blizu, čeprav je prilično mnogo sodrugov po Idriji in okolici in Žireh. Tam pripravlja socijalni demokraciji zelo uspešno tla njen enfant terrible Tone Kristan, ki je bil svoj čas sprt z jugoslovanskim soc. dem. vodstvom, idrijski župan in parlamentarec in spe.

„Slov. Narod“ skuša s svojo nelepo taktiko smešiti kandidaturu Gostinčarjevo, a to mu ne bo prineslo dosti plodov, zakaj dovtipkanje ni pozitivno delo, in ako pošlje „S. N.“ klerikalnega kandidata stokrat „čike pobirat in prat umazane srajce“, bo Gostinčar vseeno, čeprav zamazan prišel v parlamet, ki ne pozna več nikakih stanovskih razlik. Liberalni protikandidat je Ivan Gruden, posestnik z Jeličnega vrha. „Slovenec“ napram tej kandidaturi že samosvestno pristavlja, da bodo njegovi somišljeniki že poskrbeli, da bo Gruden zmrznil.

Vesela je kandidatura slovenskega pisatelja in satirika Ivana Cankarja v litijskem okraju. Hudomušna usoda je hotela, da je prijetni in zabavni socijaldemokratski zaupnik dobil svojega protikandidata v spoštljivi osebi g. Frana Povšeta, ki uživa vsled svoje vestnosti in marljivosti splošno priljubljenost. V tistem hipu je podlegel Ivan Cankar, ko je bila sprožena ta kandidatura in ni treba še poraza na volilnem bojišču. Piše, da pride 1. aprila na shod svojih zaupnikov in tedaj jim bo razvijal svoj program.

In Ljubljana! Župan Hribar noče in noče! Pojavile so se zopet govorice o kandidaturi dr. Novaka, ali mi jim ne verjemo. Socijaldemokratski kandidat pridobiva na posestnem stanju.

Klerikalni mož Ivan Kregar je postal zelo prijazen z ljubljanskimi volilci, kar ni mogoče obsojati. Sedaj bo govorilo ljudstvo, in knjemu se mora ponižati oni, ki hoče biti povzdignjen.

Vsled mnogih in raznih zadev, vsled slučajne konstelacije, osebnih in nebistvenih sporov in mrženj, zlasti pa vsled nepopularnega kandidata, je mogoče nazadnje, da propade še v Ljubljani liberalni kandidat. Sicer to ne bo odgovarjalo resničnemu položaju in političnemu prepričanju večine volilcev, a nemogoče ni. V Ljubljani danes še prevladujejo liberalni nazori in ljubljanski evangelij je „Slov. Narod.“

Narodno-napredna stranka skliče prihodnje dni, najbrže v nedeljo zopet shod svojih zaupnikov, na katerem se bo definitivno odločilo, kdo pojde v Ljubljani za stranko po kostanj v ogenj. Župan Hribar zatrjuje, da kandidature nikakor ne sprejme. Obrtniškim krogom iz liberalnega tabora bi bila kandidatura ravnatelja Iv. Šubica najbolj povolji, in zdi se, da se tega moža kot kandidata klerikalci najbolj boje, ker mu naskrivaj že očitajo, češ, da se njegova ravnateljska služba z liberalno kandidaturo nikakor ne bi strinjala. Iv. Šubic je v liberalnih vrstah znan kot mož bolj konservativnih nazorov, ki se ni nikdar vtikal v strankarske boje, ampak jih prej obsojal.

Sprememba ljubljanskega obč. volilnega reda. V zadnji seji občinskega sveta ljubljanskega je bil občinski volilni red v nekaterih točkah spremenjen, in te spremembe so bile potem končno odobrene. S tem je občinski svet ljubljanski zadostil duhu časa s sprejemom novega volilnega reda, s katerim se je podelila dosedaj v občinskih zadevah brezpravnemu prebivalstvu volilna pravica.

Slovensko gledališče. Dne 9. t. m. smo imeli zelo zanimiv večer. Uprizorila se je namreč igra „Antonio Gledjevič“, ki jo je spisal na podlagi Tavčarjeve novele mladi igralec Hinko Nučič. Stvari ne sodim z visokega umetniškega stališča, ker ta najnovejši slovenski igrokaz stroge kritike ne prenese, če jo pa sodimo iz naših malih razmer, moram priznati samoukdramatiku, da mu je delo povse uspelo. Ima dovolj dejanja, življenja, dramatskih prizorov, efektnih in spretno porabljenih, pisano je za oder, ker v knjigi bi bila igra preveč navadna, neduhovita in neoriginalna. Pisana je brez kri-

tiizma in brez motivacij. Dialogi so šablonski, posamezni prizori kopirani, ali pa docela nemogoči. Na odru je igra delovala, napolnila avditorij in ga bo še enkrat, dvakrat, a privlačne sile nima. Avtor sam je igral naslovno ulogo in žel priznanje: Dva lovorova venca sta mu bila v dar. — V torek je gostovala v glumi „On in njegova sestra“ gospa Polakova. Gledališče razprodano, šopki in cvetje, vrisk in smeh, slava in polna blagajna. O umetnosti ne govorimo.

Spomenik Frančiška Levstika v Laščah. Ko sem se mudil te dni v Laščah in videl mimogrede obelisk, ki je postavljen v spomin pokojnemu velezaslužnemu pisatelju, pesniku in kritiku Frančišku Levstiku, mi je prišel na misel neki pred par leti osnovani načrt. Tedaj so se vršila v občini pogajanja, po katerih naj bi se bila odrezala obelisku ost in na njeno mesto naj bi prišel doprni kip pokojnega književnika. In takrat že je dovršil znani in nadarjeni mladi kipar Svitoslav Peruzzi doprni kip Levstikov v nadnaravni velikosti. Ta kip pa še do danes ni prodan in se nahaja v atelieju g. Peruzzija. Seveda je primeren za obelisk, ker je namenoma zanj izgotovljen. Stvar je pred leti zaspala radi pomanjkanja denarja. Čudno, da še do danes ni nikogar, ki bi se za to zavzel in stari načrt vresničil. Stroški bi bili bajè nezatni. — t.

Velike vojaške vaje. Dunajski listi poročajo, da se vrše letos veliki manevri v krajih okrog Ljubljane, Gorice, Beljaka, Celovca. Teh vaj se bo udeležilo okrog 60.000 mož.

Sneg po Gorenjskem. Tako hude zime kot je letos že stari ljudje davno ne pomnijo. Snega je po gorenjskih hribih blizu meter na debelo. Vsled mraza je ponekod popokalo drevje v gozdu, žita bodo zelo pozebla. Zajec je napravil po vrtilih ogromno škodo.

Prosveta.

Ivan Cankar: Krpanova kobila. — S to knjigo obhaja Cankar svoj jubilej, ker je deseta od tistih, ki so izšle v založbi L. Schwentnerja. In če človek to stvar mirno presodi, če pomisli, koliko je podal Cankar slovenskemu narodu v tako kratkem času, potem ni zadovoljen. Na pamet mu pridejo kritike Lampetov in drugih pismarjev, vse omedlno ubijanje tistih ljudi, ki so ga zato sovražili, ker ni bil njihov, vse neumevanje tiste pretežne večine našega ljudstva, ki ji je bližja Amerika kakor domača umetnost. In ker je tako, pojde tudi ta knjiga satire in poučevanja brez vspeha mimo tistih, katerim je namenjena. Čitali bodo, mislili ne bodo, a čutili še manj. In redko kdo od mnogoterih bo našel v tej knjigi samega sebe. In kjer se bo to zgodilo, se bo rodilo skrito sovraštvo do avtorja. A knjiga je resnično ostra. V pereči karikaturi slika odnošaje med slovenskimi umetniki in slovensko publiko, ob svetlem solneu razgalja krive rodoljube, v jasni luči kaže življenje reprezentanta slovenske umetnosti, Štefana Poljanca. In tako stoji nenadoma vse nago pred nami in vse tako klavrno in brez življenske moči, da skoro ugasuje upanje v narodovo bodočnost. Nemogoče je napredovanje v teh razmerah, umetniki naj gredo v tujino, ki jim bo hvaležnejša od domovine! Tako se zdi človeku, kakor bi čul historijo tistega rodu, ki je umiral, kadar je ljubil. Kdor ljubi umetnost, naj se posveti stradanju in umiranju. In rod Štefana Poljanca ljubi umetnost, in zato strada in hira počasi in umira. . . Čemu navajati na tem mestu podrobno vsebino knjige? Jeza sili poštenemu človeku v pero, resignacija, sovraštvo in žalost obenem. Čemu puliti ljuliko, če ni pšenice med njo? — S to knjigo je zapustil Cankar pot boja in poučevanja in razvil nad sabo nov prapor z napisom: Kakorkoli in kamorkoli, in nastopil novo pot. Ta lje negotova, nezačrtana, ta ne gre za cilji. Kdor mu kadi, njemu se klanja, kdor kupuje, njemu ponuja. Nova je ta pot, a preveč resignirana je, da bi bila lepa. Med satirami se vrsti troje lepih novel. Ilustracije niso bogvekakako originalne, vendar spadajo v knjigo.

Kajtimar.

Za čistoto slovenskega jezika.

Vkljub temu, da imamo že nekaj desetletij slovenske osnovne šole in tudi nižje razrede srednjih šol, vkljub temu, da se prva generacija, ki je hodila v narodne šole, že stara — vkljub tem dejstvom se dogaja, da pišejo uredniki in pisatelji svoje publikacije — v gotovih političnih listih — v grozni slovenščini. Zato ne bo škodovalo, če tem pisateljem pokličemo v spomin nekaj osnovnih pravil slovenskega jezika in jih opozorimo na najnavadnejše nemizme in — čehizme, ki jih čitamo dan na dan! Da bi živel pokojni Levstik — kako bi jih nagnal iz tempelja publicistike — v šolo!

Pa k stvari!

Part. praes. se dela iz prve osebe ednine praes., n. pr. pišem, piš-oč, uvažujem, uvažujoč, ali uvažuj (kot adverb) — nikdar in nikoli pa ne uvaževaje! Part. perf. se dela iz infinitivnega debla: pisati, pisa-l, pisa-n, dvignoti (dvigniti), dvignol, (dvignil), a dvignen, ker je deblo dvig- (nikdar ne dvignjen!) pač pa roditi, rodi-l, rodi-en, rojen. Naznanivši je adverb in se ne sklanja; le vprašajte narod, kako govori. Naznanivši (tudi za žensko osebo!) mu stvar, je šla.

Ne sklanja se tudi dvojina glagolova: tudi za ženske velja: greva in nikdar ne grevi (greve), gresta, ne gresti. Saj tudi ne rečejo ženske: greme (namesto „gremo!“). Predlog k ima zmerom dativ: k dobremu človeku, z zmerom instrumental: z dobrim človekom, v zmerom lokal: v srečnem položaju (nikoli: v srečnem ali pa v srečnim p!). —

Gosp. N. N. je bil imenovan županom (instr.) ali pa za župana; gosp. N. N. so bili voljeni občinskimi odborniki (instrumental!) ali pa za obč. odbornike (nikoli pa: občinskimi odbornikom (dativ!)). —

Konstrukcija „da, ako“ je nemogoča: med tema besedama mora vedno stati glagol! „Ako“ v pomenu „ali“ (vprašalno) je nonsens! „Ne vem, ali . . .“ se piše in govori. Piše se: kmalu (k-malu), torej, vendar, izrečno, (ne izrečno!), končno (ne po češki: konečno). „Prosi se ne kaditi“ je neslovensko. Slovenec reče: „Prosim, ne kadite“ ali pa „Prosi se, da se ne kadi“. „Bodite popolnoma itd.“ je neslovenski. Slovenec reče: „Bodite popolni itd.“

Ulice (bajé plural) je čehizem. Narod reče: „Bil je na ulici.“ Češka konstrukcija za nas ni nikoli merodajna. Zakoni hrvatsko-srbskega jezika so nam bližji.

Krsta = truga = Sarg; rakva = grobnica = Gruft. Tovarna (čehizem!) je Lagerhaus = tovor, Last, tvornica je Fabrik, tvoriti. Kakor, (ko) je „wie“, kot je „als“.

Ubranost in razpoloženje sta dve dobri besedi za bajé nepreložljivo „Stimmung“.

Stičina (ne Zatičina), kjer se vode stikajo! Žuženbreg (ne Žužemperk!) je breg, ob katerem voda šumi ali „žuži“ (onomatopoičen izraz!).

O „braveu“ in „bralcu“ ne pišem. Izražam le upravičeno začudenje, da se je „Slov. Matica“ kot naš prvi znanstveni zavod brez daljše razprave in brez razmišljanja (v krogu svojih lastnih članov in v svojih lastnih knjigah!) postavila takoj na stališče „bravea“, da si je dobra polovica jezikovnih učenjakov, katerim je „bravec“ (bravetina) še danes — „jarac“!

Pa to presega meje današnje razpravice, zato končam z željo, da bi te vrstice ne bile glas vpijočega v puščavi — za naše „kvasike“, posebno za one — politične smeri! Dixi et salvavi animam meam.

S. N.

Mrtva sezona.

I.

Slovensko gledališče je dospelo do svoje mrtve točke. Težko pričakovano izpremembo gledališkega režima smo slednjič dosegli, in zdaj so vsi prijatelji gledališča razočarani.

Kaj je prinesel, v čem se razlikuje sedanji „novi kurz“ pod Juvančičevo egido od prejšnjega vodstva? Hvalospevi, prezgodnji in in nezasluženi, so žalostno utihnili, in novi mož-

reformator se je pokazal v vsej goloti. Del gledališkega občinstva je po prvih predstavah pod novim režimom odpovedal abonement, ker je zastrmel dolgčas z odra, in zdaj čakamo in čakamo, da pride vendar že toliko hvaljena sprememba v repertoar, da zasijejo talenti novega intendanta in njegovo znanje v dozdej neznani luči. Prazne nade!

Novi intendant se je vpeljal s Cankarjevo komedijo „Za narodov blagor“, in s tem je njegov gledališki talent izčrpan. Mož misli, da je s tem zadolžil vse gledališke posetnike, da mu sedaj mora vse klicati hosana! kot svojemu odrešeniku! S Cankarjevo komedijo, misli, je vse storjeno, rešena slovenska umetnost, in sedaj lahko uganja, kar hoče! Vsaka kritična beseda je prepovedana, zakaj gospod intendant ima o sebi visoke misli. Megalomanska bolezen je huda stvar!

In z „Narodovim blagom“ je zatonila slava „nadebudnega“ intendanta. Večer za večerom, puščoba in prazni sedeži, da je to že postalo slednjič simbol novega kurza. Citre „Revčka Andrejčka“ so morale zopet zapeti, zakaj vse drugo je odpovedalo potrpežljivost, s terorizmom je hotel ubiti svobodno kritiko, hotel je brez kontrole zagospodovati v slovenskem gledališču. Saj on bi se zadovoljil s hvalo plačanih klakerjev, samo da se mu ploska, da se mu kadi!

In tako smo prišli do te žalostne stagnacije, do tega mrtvega miru, in o turobi naj govori moje pero, o tej tužni slavi malega intendanta.

Raznoterosti.

Avstrijska vseučilišča. Avstrija ima osem vseučilišč, dve sta poljski, eno češko, ostala so samo nemška. Lansko šolsko leto je obiskovalo ta vseučilišča 22.374 dijakov. Od teh je bilo Slovanov nad 11.000, a imeli so samo tri vseučilišča, dočim na 9529 Nemcev pride nič manj nego 5 vseučilišč. To je ravnopravnost v Avstriji!

Žrtve dela v Ameriki. V Zjedinjenih državah ponesreči se vsako leto 550.000 delavcev pri raznovrstnih industrijskih podjetjih. Čim bolj raste hitrost ameriških železnic, tem bolj se množi število žrtev, čim bolj napreduje rudarska industrija, tem več je žrtev. V ameriških tovarnah in livarnah za železo je bilo ubitih ali pohabljenih za vse življenje 225.000 ljudi. Na železnicah propade 94.000 ljudi; v rudnikih 12.000, pri poljedelskih opravilih je 9000 žrtev in pri ostalih opravilih pri zidanju hiš, kanalov, prekopov, tunelov so dosegle žrtve število 235.000. Od ponesrečenih je 15 od sto ubitih na mestu dela. Število za delo nesposobnih znaša danes v Zjedinjenih državah 10 milijonov. Med ponesrečenci je ogromna večina evropskih izseljencev. Krvava statistika, ki tudi govori o orjaškem napredku industrije in o moči kapitala!

Stranke v Rusiji. Danes obstoji na Ruskem 31 raznih političnih strank. Imenitnejše so: Zveza ruskega naroda, monarhisti, stranka centroma, oktobristi, desničarji, narodnjaki, liberalci, demokratje, ustavni demokratje (kadetje), stranka dela, levičarji, narodni socialisti, socialni demokratje, socialni revolucionarji, skrajni levičarji. — Rusija je, kot se vidi, sijajno potolkla rekord Španjolske, ki je s svojimi dvajsetimi strankami imela dozdej na svetu žalostno prvenstvo strankarske razcepljenosti.

Angleško narodno imetje cenijo na 912 milijonov funtov šterlingov, od teh je več kakor dve tretjini obdačenih, namreč 620 mil. Lani je umrlo 62.845 oseb, ki so zapustile 308 mil. funt. šterl. premoženja. Med umrlimi je bilo 8 milijonarjev, 21 oseb je zapustilo premoženja po pol milijona do milijona. Funt šterlingov je 24 kron našega denarja.

Drago jajce. Ravnatelj zoologičnega muzeja profesor Rehenow ima jajce izumrle ptičje vrste Epiornis. Za to jajce je dal ravno 2400 kron, ne več, ne manj. Lupina jajca je bela kot sneg ter drži 6 litrov in pol, toliko kot 150 kokošjih jajec.

Gospodarstvo.

Nova zimska kmetijska šola na Fužinah pri Ljubljani. Poročali smo že, da sta to graščino, ki leži 20 minut izven Ljubljane in je last konzula Baumgartnerja, vzela v najem s celim posestvom vred, ki ima 250 oralov njiv in travnikov, gg. mlekarški nadzornik na Kranjskem, Legvart, in Ivančič, veleposestnik v Medvodah. Na posestvu bosta redila po 80 glav goveje živine, in se bodo na to šolo sprejemali že odrasli možje, ki se hočejo poučiti o modernem kmetijstvu.

Osrednja banka čeških hranilnic v Pragi otvori svojo podružnico v Trstu, s čemer upa ustreči našim jugoslovanskim zavodom v skupnem gospodarskem stremljenju.

Poljedelski svet je zboroval na Dunaju dne 25. febr. in se posvetoval o važnih vprašanjih kmetijstva, gozdarstva in rudarstva. Poljedelski minister, grof Auersperg, je razvijal program poljedelskega sveta. Dokazoval je neresnico, da bi v Avstriji primanjkovalo klavne živine. Že nekaj tednov pada cena živine, meso pa ni nič ceneje. Zastopnik rudarstva je ostro odgovarjal ministru, češ, da se briga le za kmetijstvo in zanemarja rudarstvo.

V kmetijski šoli na Grmu so s travniško brano in gnojenjem (tudi z umetnimi gnojili) izboljšali najslabše travnike tako, da dobivajo od njih po dve dobri košnji.

Znamenit napredek čeških bank v Pragi. Pet pravih čeških bank v Pragi je imelo koncem predlanskega leta 180 milijonov kron ulog. A koncem lanskega leta je bilo v teh bankah 250 milijonov kron ulog. Tedaj se jesamo v petih čeških bankah zvišalo narodno imetje za 70 milijonov kron v enem letu! A kje so drugi češki denarni zavodi v Pragi in v vseh čeških krajih! Res, znamenit napredek!

Stanje ruske državne banke dne 5. febr. 1907. je bilo sledeče: Gotovina v zlatu 996.500.000 rubljev, pri tujih bankah 294.400.000 rubljev, gotovina v srebru 52.200.000 rubljev, skupaj 1.343.100.000 rubljev. Papirnatega denarja v prometu 1.185.000.000 rubljev, preostanek zlata 148.100.000 rubljev. To je najugodnejše stanje ruske državne banke pred in po vojski, ker je v banki več zlata od papirnega denarja, katerega je nedavno finančni minister uničil za 50 milijonov, ker se je naglo pomnožila količina zlata. Od vseh evropskih državnih bank je zdaj edino ruska državna banka, ki ima več zlata nego papirnega denarja v prometu.

Izjava. Kmet.-kem. preskušališče v Ljubljani je objavilo meseca novembra l. l. skoraj v vseh listih kranjske dežele spis, kjer brezpogojno priporoča za gnojenje porabo razklejene kostne moke namesto Tomasove žindre, ali celo namesto superfosfata spomladi za jarino. Vsled tega spisa je nastal neprijeten časnikarski prepir, iz katerega se je celo izvajalo, da je c. kr. kmetijska družba kranjska z oddajo Tomasove žindre kmetovalce v deželi na nedopusten način oškodovala. Podpisano predsedništvo je svojemu uradniku velelo končati ta prepir, in sicer z utemeljitvijo, da se zadeva na dostojen način reši z izrekom skupščine, ki bo sestavljena iz udov družbenega glavnega odbora, kuratorija kmet.-kem. preskušališča, zastopnikov „Gosp. zveze“, vseh kranjskih kmetijskih strokovnih učiteljev ter iz dveh izvenkranjskih agrikulturnih kemikov. — Ta skupščina je zborovala 21. februarja t. l. ter sta bila navzoča kot poklicana strokovnjaka gg. dr. Edvard Hotter, ravnatelj kmet.-kem. preskušališča v Gradcu, in dr. Henrik Swoboda, ravnatelj kmet.-kem. preskušališča v Celovcu. — Na podlagi posvetovanj, izrekov omenjenih gospodov strokovnjakov in oziraje se na tozadevno strokovno literaturo razglasa podpisano predsedništvo naslednjo soglasno odobreno izjavo omenjene skupščine: „Razmerje med veljavo učinka fosforove kisline v kostni moki in v Tomasovi žindri ni še praktično in vednostno končno dognano za razne podnebne in talne razmere, vendar sta učinek in rentabiliteta pri porabi Tomasove žindre vednostno in praktično tako ugotovljena, da je

oddaja tega gnojila po c. kr. kmetijski družbi kranjski strokovno popolnoma upravičena.“

Predsedništvo c. k. kmet. družbe kranjske.

Predsednik: O. pl. Detela s. r.

Socijalno gibanje.

Zavarovanje proti brezposelnosti.

Nemški statistični urad je izdal pred kratkim obsežno spomenico o važnem vprašanju socialne politike, o zavarovanju proti brezposelnosti.

Anarhične razmere v sedanji obliki gospodarskega reda vržejo često delavca čisto nepreskrbljenega na cesto. S svojo rodbino je izročen na milost in nemilost lakoti, boleznim i. t. d. in preden se mu je posrečilo prodati na trgu svoje delavno moč, je pogosto brezposelnost pobrala težke žrtve, bodisi, da mu je zagospodarila v hiši smrt, ali pa da mu je bolezen razrušila zdravje in ga napravila nesposobnim za nadaljno delo. Sedanje stanje je velika socialna krivica, koje krute posledice nosi delavni, po delu stremeč član človeške družbe. Vsak človek ima naravno pravico do dela, ker ima naravno pravico do življenja; skrb človeške družbe je, da mu to naravno pravico zagotovi.

Vprašanje je, kako zagotoviti to pravico? Najkorenitejše zdravilo proti temu zlu je brezdvomno: odprava sedanjega kapitalističnega družabnega reda, ki postavlja delavnega človeka v večno nevarnost, da ostane nocoj ali jutri brez dela in tudi brez dohodkov na cesti, proti svoji volji in brez lastne krivde.

Toda take radikalne družabne spremembe se ne izvrše čez noč; vzlic temu pa je treba ublažiti sedanje zlo in ta naloga pripada umni socialni politiki.

Eno sredstvo, ki prihaja v poštev je: organizacija delavnega trga potom delavnih posredovalnic. To sredstvo, ki bo zlo v precejšnji meri omejilo, se mora izpopolniti z drugim: z zavarovanjem proti brezposelnosti, kajti vzlic še tako dobro urejenemu posredovanju, bo brezposelnost še vedno v veliki meri na dnevnem redu.

Pota, kako ustvariti to zavarovanje, so spet različna. Ali naj država osnuje lastno zavarovalnico s prisilnim ali pa fakultativnim zavarovanjem; ali pa si delavstvo samo vstvari po svoji strokovni organizaciji take zavarovalne oddelke, ki bi dobivali iz javnih sredstev podpore.

Problem je silno kočljiv in težak, pri nas v Avstriji še neobdelan, kakor je neobdelana široka njiva celotnega in sistematičnega socialnega zavarovanja sploh. Nova zbornica, izvoljena na demokratični podlagi splošne in enake volilne pravice, bode morala v tem pogledu izvršiti obilo zakonodajalnega dela.

Slovenska strokovna organizacija. Jugoslovansko strokovno tajništvo, ustanovljeno v Trstu 1. dec. 1905. ima svojo glavno nalogo v tem, da organizuje slovensko delavstvo Trsta, Istre, Gorice, Gradiške, Kranjske in južne Štajerske. Pomanjkanje industrije v teh deželah, ki so več ali manj dvojezične in prepojene s klerikalizmom, otežuje to nalogo. Vsled sistematične agitacije se je skupno število slovenskih strokovno organiziranih delavcev povišalo od 4100 lanskega leta na 7603. Vseh shodov je bilo 231. Tudi mezdne boje je končalo z uspehom. Najznamenitejši mezdni boj je bil oni rudarjev v Alboni, Istra, ki je končal po 18 tedenskem boju s popolnim uspehom, in ki se ga je udeležilo okrog 1000 delavcev. Tudi stavka sodarjev v Trstu je končala s popolno delavsko zmago. Stavki pivovarniških delavcev v Ljubljani in kamnarjev v Trstu sta končali z zmago delodajalcev.

V Trstu in v njegovi okolici so slovenski delavci, zastopani skoro v vseh tržaških strokovnih podružnicah. Število članov je poskočilo na 2478. V Gorici in Gradiški so se razmere vsled nove alpske železnice nekoliko izboljšale. Skupno število organiziranih slov. delavcev je

1053. Na Kranjskem se razmere boljajo počasi. Število članov je 2291. — V drugi polovici poslovnega leta se je južna Štajerska priklopila tržaškemu tajništvu, in je bilo po raznih krajih 40 shodov, na katerih se je ponavadi govorilo v obeh deželnih jezikih. Strokovno organiziranih delavcev je v tem okrožju 1261. — Slovensko delavstvo na Koroškem še ne spada v področje tržaškega strokovnega tajništva.

Pozor starši!

Dijaški dom v Ljubljani!

s šolskim letom 1907/8.

Podatki pod naslovom „Konvikt“ post-restante v Ljubljani.

Poskusite in priporočite izdelke
Vydrove tovarne hranil v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

PFAFF šivalni stroji so najboljši
 za družinsko uporabo. Šivajo, krpajo in vezejo. Neprekosljivi za obrtno namene, šivajo naprej in nazaj.
! Kroglasto ležišče!
 Glavni zastopnik
Fr. Tschinkel
 Ljubljana • Kočevje
 Mestni trg 9. v gradu. 56

Zakonito zavarovano. Vsako ponarejanje kaznjivo.

Edino pravi je le Thierry-jev balzam
 z zeleno znamko z nuno. 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.—
Thierry-jevo centifolijsko mazilo
 za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe itd. 2 lončka K 3.60.
 Razpošilja le proti predplači ali po povzetju.
 Obe ti dve domači sredstvi sta kot najboljši splošno znani in svetovno slavni.
 Naročila je nasloviti na
Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.
 Dobiva se skoro v vseh lekarnah. Brošure s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Češko posteljno perje po nizki ceni!
 5 kilo: novo naskubljeno K 9.60, boljše vrste K 12.—, belo puhasto naskubljeno K 18.— K 24.—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30.—, K 36.—. Razpošilja se franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštnini.
Benedikt Sachsel, Lobes 369, P. Plzen, Češko

Slovinci spominjajte se podpornega društva za slovenske visokošolce v Pragi!

Samo 3 krone
 stane dobra
električna žepnasvetilka
 la nadomestna baterija 80 vin.
 Razpošilja po povzetju
Henrik Weiss • Dunaj
 XIV./3. Sechshäuserstrasse 5/7.

Na prodaj je enonadstropna zidana vila

pod zelo ugodnimi pogoji, s prostorom za sadni vrt ali brez njega.

Natančneje se poizve v **Ljubljani, Streliške ulice št. 27.**

Lešeni konjiček (Steckenpferd) Lilijino milo

Bergmann & Co., Crazdane in Dečin (Tetschen) ob Labi

je in ostane glasom vsak dan dohajajočih priznalnic navpešnejše izmed vseh medicinalnih mil zoper pege, kakor tudi v dosego in ohranitev nežne, mehke kože in rožne polti. Na prodaj komad po 80 vinarjev v vseh lekarnah, drogerijah, trgovinah s parfumerijami in milom in v brivnicah.

Brezskrbno
 družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. pošta ih znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse, 50.

Čelikovana
 v Parizu s častnim križcem, diplomom in zlato medaljo.
Patentirana
 v 30 državah.

Streha prihodnosti!
Cementna zarezna strešna opeka
 iz portland-cementa in peska
Praktična! Lepa!
 Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.
Edini izdelovatelj za Kranjsko:
Janko Traun
 izdelovatelj cementnih na Glincah pri Ljubljani.

Žene!
 Zastajanje krvi itd. ozdravlja
P. Ziervas, Kalk b. Köln (Nemčija) št. 245.
 Gospa G. v M. piše: „Vaše sredstvo je hitro pomagalo.“ — (Prosi se povratne poštnine.)

Pozor, gospodje in gospodične!

V svoji lekarniški praksi, ki jo izvršujem že več nego 30 let, se mi je posrečilo iznajti najboljše sredstvo za rast las in proti njih izpadanju **KAPILOR št. 2.** Povzročila da postanejo lasje dolgi in gosti, odstranja prah in vsako kožno bolezen na glavi. Naročila naj bi si ga vsaka družina. Imam premnogo zahvalnic in priznalnic. Stane poštnine prosto na vsako pošto 1 lonček 3 K 60 h, 2 lončka 5 K. Naročila naj se samo od mene pod naslovom

Peter Jurišič
 lekarnar v Pakracu št. 68 v Slavoniji.

Rimska cesta 2. Histerjeve ulice 5.

Prva kranjska tvornica klavirjev v Ljubljani
WARBINEK-ovi
piani so neprekosljivi!

Klavirji, harmoniji, tudi samoigralni, električni. Prodaja se tudi na obroke. Stare klavirje jemljem v zameno. Dajem tudi na posodo. Uglasevanja in poprave se izvršujejo točno in dobro. Solidne cene. Petletna garancija. Prepričajte se osebno.

Pozor gospodje in mladeniči!

V svoji lekarniški praksi, ki je izvršujem že več nego 30 let, se mi je posrečilo iznajti najboljše sredstvo za rast brk, brade in las, proti izpadanju brk in las in to je **KAPILOR št. 1.** On deluje, da lasje in brke postanejo gosti in dolgi, odstranjujejo prhljaj in vsako drugo kožno bolezen glave. — Naroči naj si ga vsaka družina. Imam mnogo priznalnic in zahvalnic. — Stane franko na vsako pošto 1 lonček 3 K 60 h, 2 lončka 5 K. — Naročajte samo pri meni pod naslovom

Peter Jurišič
 lekarnar v Pakracu št. 68 v Slavoniji.

Le „Zvezdna“ cikorija
 iz Prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate v Ljubljani
je pravi slovenski izdelek!

Schneider & Verovšek
 Trgovina z železnino in stroji
 na debelo in na drobno.
Ljubljana, Dunajska cesta 16
 priporoča se za dobavo železnine vse vrste,
 zlasti: orodje, stroje in motorje za roko-
 delce, okove vse vrste za stavbe in po-
 hištvo, traverze, cement itd. Opozarjava na
 hitro in točno postrežbo! Nizke cene!

Veronika Kenda
 Ljubljana, Dunajska cesta 20
 Zaloga papirja,
 pisalnih in risalnih potrebščin
Glavna zaloga
 Jos. Petričevih zvezkov

Zlate svetlinje: Berlin, Pariz, Rim itd.
 Najbolj. kosm. zobo-
 čistilno sred-
 stvo!
SEYDLIN
 Izdelovatelj
O. Seydl
 Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7
 Dobi se povsod

ZELODČNA TINKTURA
 odvajalna
LEKARJA PICCOLI-JA
 v Ljubljani
 pospešuje prebavo in odprtje
 telesa. Cenik brezplačno.
 Ena stekleničica 20 vinarjev.

Fran Čuden
 v Ljubljani v Prešernovih ulicah
 - Urar -

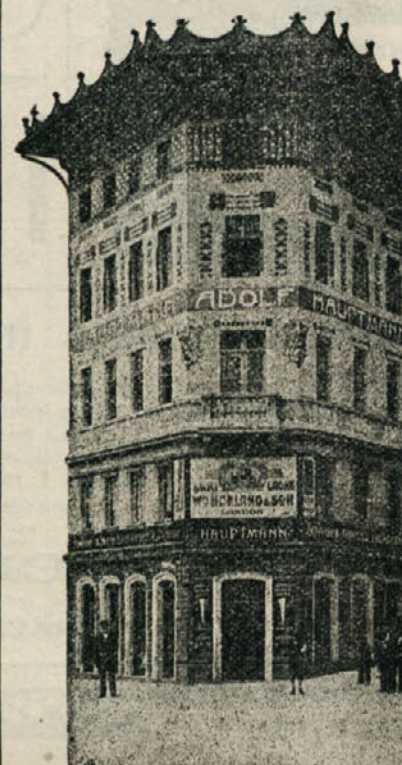
 Delničar tovar-
 niške družbe
 „UNION“
 za izdelovanje
 najboljših ur
 v Švici
 Trgovec z zlatino in srebrnino. Ekspor.
 Ceniki zastoj in poštne prosti.
 Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Anton Turk
 knjigovez in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti
 priporoča:
Kubična knjiga
 ali hitri računar za trgovce z lesom (na
 staro mero) K 3-20, s poštino 10 v. več.
Kubična računica
 (II. natis) cena 1 K, po pošti 10 v. več.
Nova kubična knjiga
 ali hitri računar za trgovce z lesom, po
 novi decimalni ali meterski meri. V pla-
 tno vezana 5 K, po pošti 20 vin. več.

Drogerija ANTON KANC
 Ljubljana, Židovske ulice 1.
 priporoča: drogve, kemikalije, ustne vode in
 zobni prašek; redilne in posipalne moke za
 otroke, dišave, toaletne predmete, fotogra-
 fijske aparate in potrebščine, obvezila,
 sredstva za desinfekcijo, paste in vosek za
 tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli
 za kopel. Zaloga karbida.
 Oblastveno koncesionirana prodaja strupov.
Kupuje vsakovrstna zelišča (rože)
semena, korenine, cvetje, lubje itd.

Jos. Rojina v Ljubljani
 v Šelenburgovih ulicah št. 5
 priporoča
elegantne obleke po meri
 iz pristnega angleškega blaga.
 Priporoča svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev
 iz tirol. nepremočljivega lodna. Najsolid. postrežba.

Julija Štor
 v Prešernovih ulicah št. 5
 poleg Mestne huanilnice
 Največja zaloga
 moških, ženskih in otroških čevljev
 iz najboljših tovarov, domačih in tujih.
 Turistom priporoča pristne gojserske gorske čevlje
 Zmerne cene.
 Solidna postrežba.

Prodaja na debelo.

Prodaja na drobno.

Ustanovljeno leta 1832.
Priznane najboljše oljnate barve
 zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo
 vsako konkurenco po finosti, ki omogočijo z
 jako majhno množino pobarvati veliko površino,
 razpošilja po nizkih cenah
Adolf Hauptmann
 v Ljubljani
 prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža,
 laka in steklarskega kleja.
 Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.
 Ilustrovani ceniki dobe se brezplačno.

Najcen. in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severonemškega Lloyd“
iz Bremna v New York
 s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“, „Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhelm d. Grosse“.
Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.
 Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori navedenega parobrodnega društva kakor tudi listke za
 vse progo ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri
Edvardu Tavčarju, Kolodvorske ulice št. 35
 nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“
 Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. — Vsa pojasnila, ki se tičejo potovanja, točno in brez-
 plačno. — Postrežba poštna, realna in solidna.
 Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexiko, Californijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon in
 Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremna enkrat mesečno.
 Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Colombo,
 Singapore v Avstralijo itd.

Krup
 vznjujajoče!
 Namesto
18 K
 samo
7 K

**Krasna remontoir-
 Gloria-
 srebrna ura**
 s 3 močnimi pokrovi, bogato gra-
 virana, natančno tekoča, 3letno
 jamstvo, proti povzetju
samo 7 kron
 Tovarna za ure: **Heinrich Weiss**
 Dunaj, XIV/3., Sechshäuserstr. 5/7.

Velika zaloga zlatih in srebnih žep-
 nih ur, stenskih ur, vsakovrstnih
 optičnih predmetov. Zlatnine in sre-
 brnine. Cene nizke.
 Genovniki zastoj
 in franko.
Fr. P. Zajec, Ljubljana, Stari trg

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic,
 največjo zalogo mlatilnic, gepelnov in
 preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih na-
 grobnih križev itd. pri
FR. STUPICA v Ljubljani
 na Marije Terezije cesti št. 1
 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnoram zamorete kupiti vsak
 čas po najnižjih cenah traverze,
 železniške šine, cement in vse
 druge stavbne potrebščine,
 razno orodje, sesalke za vodo,
 vino in gnojnice, vseh vrst
 tehtnice in uteži in vse druge
 v železninsko stroko spadajoče predmete.

Gričar & Mejač
 Ljubljana, Prešernove ulice
 Največja izbira izgotovljene obleke
 za gospode, dame in otroke.

Priporočajte
 povsod
„Naš List“
 Izborno zalogo vsakovrstnih
 novih in starih vin v sodih
 in steklenicah priporoča
ANTON MÜLLER
 vinotržec v Domžalah
 (Kranjsko).

MALOKRVNE
 nervozne
 in bolehave osebe kakor tudi
slabotne otroke
 Krepča edino le
ZELEZNATO VINO
 LEKARNARJA
PICCOLI-JA v Ljubljani
 I poliliterska steklenica K 2.